

8.4.2026

VIMPELI-ALAJÄRVI

Korpisalonneva aurinkovoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2025

Tilaaja:
Ecobio Oy

Toteuttaja:
Heilu Oy

VIMPELI-ALAJÄRVI Korpisalonneva

aurinkovoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologinen inventointi 2025

Tiivistelmä

Ecobio Oy on laatimassa aurinkovoimahankeen YVA-menettelyä Vimpelin Korpisalonnevan alueelle. Hankkeesta vastaa Vapo Terra. Osana hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä Heilu Oy teki aurinkovoima-alueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin lokakuussa 2025.

Aurinkovoima-alueelta ei tunnettu entuudestaan arkeologisia kohteita. Sähkönsiirtoreittien vaikutusalueelta tunnettiin yksi kiinteä muinaisjäänös, yksi muu kulttuuriperintökohde ja kolme havaintokohdetta.

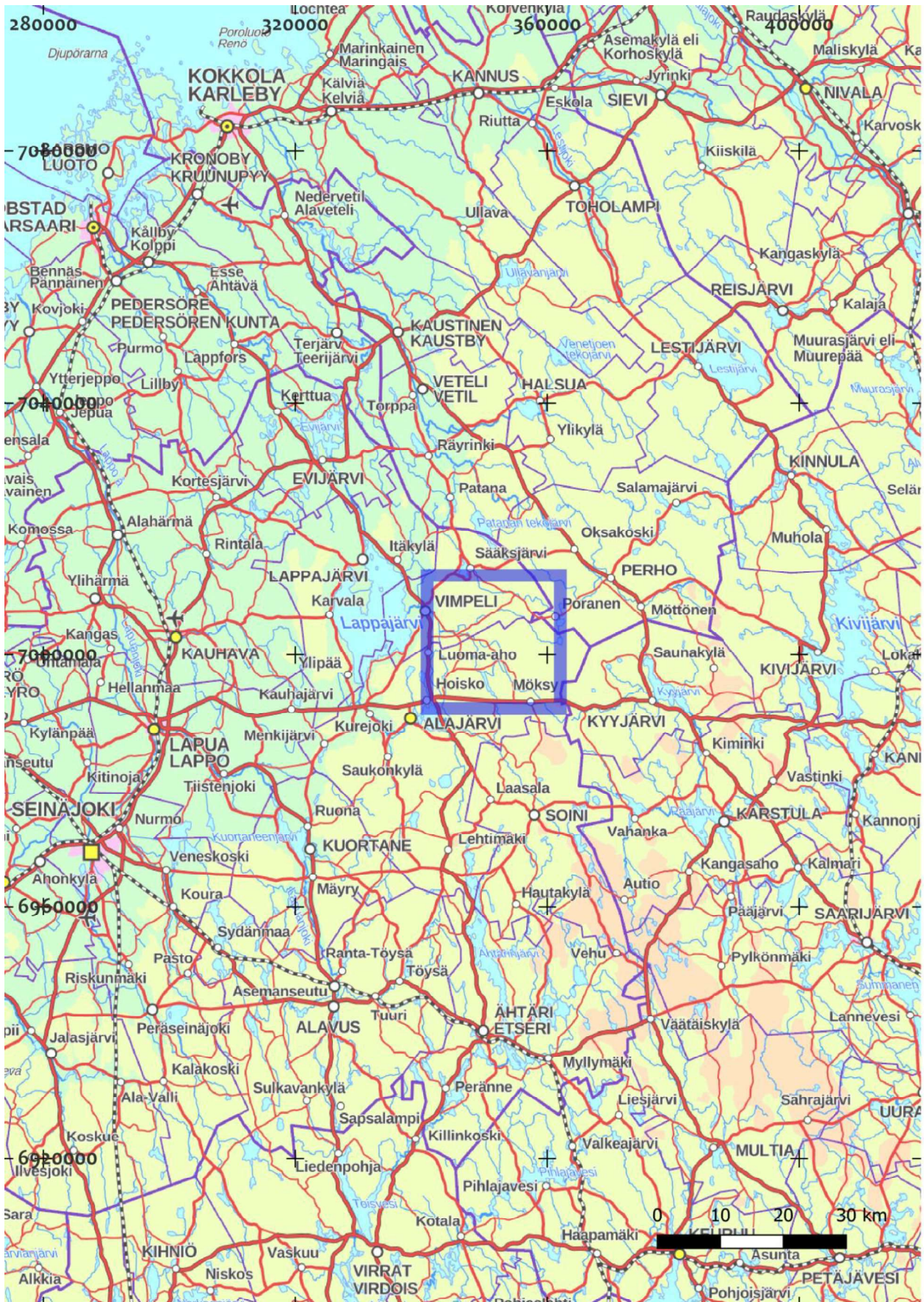
Inventoinnin yhteydessä aurinkovoima-alueen läheisyydestä tavattiin yksi uusi kiinteä muinaisjäänös **Kaakkurinjärvi**, johon kuuluu tervahauta, tervapirtin pohja sekä kiuas.

Suunnitelluilta sähkönsiirtoreiteiltä tavattiin viisi uutta arkeologista kohdetta, jotka kaikki ovat kiinteitä muinaisjäänöksiä. **Kuivaskangas**, **Jokihauta** sekä **Jungankallio** ovat tervahautoja, **Kähkipuro 2** hiilimiilu ja **Aitakangas 2** rajamerkki. Tunnetut havaintokohteet **Korpisalonkangas**, **Isokangas** ja **Isokangas 2** tarkastettiin maastossa ja ne todettiin olevan tervahautoja. Lisäksi Isokankaan tervahaudan yhteydestä havaittiin kiukaan jäännös. Havaintokohteiden muinaisjäänösstatus ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi muinaisjäänökseksi.

Inventoinnin jälkeen aurinkovoima-alueelta ja sähkönsiirtoreiteiltä tunnetaan yhteensä 11 arkeologista kohdetta, joista 10 on kiinteitä muinaisjäänöksiä ja yksi on muu kulttuuriperintökohde.

Kansikuva: Isokankaan tervahauta. Luoteeseen.

Raportin kuvat: Jussi-Pekka Hiltunen.

Kartta 1. Inventointialueiden lähestymiskartta. Alueet sijoittuvat sinisen neliön sisäpuolelle.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	5
2. Alueen lähtötietoja.....	6
2.1. Ympäristö ja historia	6
2.2. Tunnetut arkeologiset kohteet ja aikaisemmat tutkimukset.....	11
3. Arkeologinen inventointi	12
3.1. Esityöt	12
3.2. Maastotyöt ja raportointi.....	12
3.3. Havainnot.....	13
4. Yhteenveto	17
Kohdeluettelo.....	18
5. Arkeologiset kohteet (* uusi kohde)	19
Kiinteät muinaisjäännökset	19
1. Kaakkurinjärvi*.....	19
2. Korpisalonkangas.....	22
3. Kuivaskangas*	24
4. Jokihauta*	26
5. Isokangas.....	28
6. Isokangas 2	30
7. Aitakangas 2*	31
8. Jungankallio*.....	33
9. Sudenpesäkankaanrämäkkö	35
10. Kähkipuro 2*.....	36
Muut kulttuuriperintökohteet.....	38
11. Leppäkankaan uuni.....	38
Lähteet.....	40

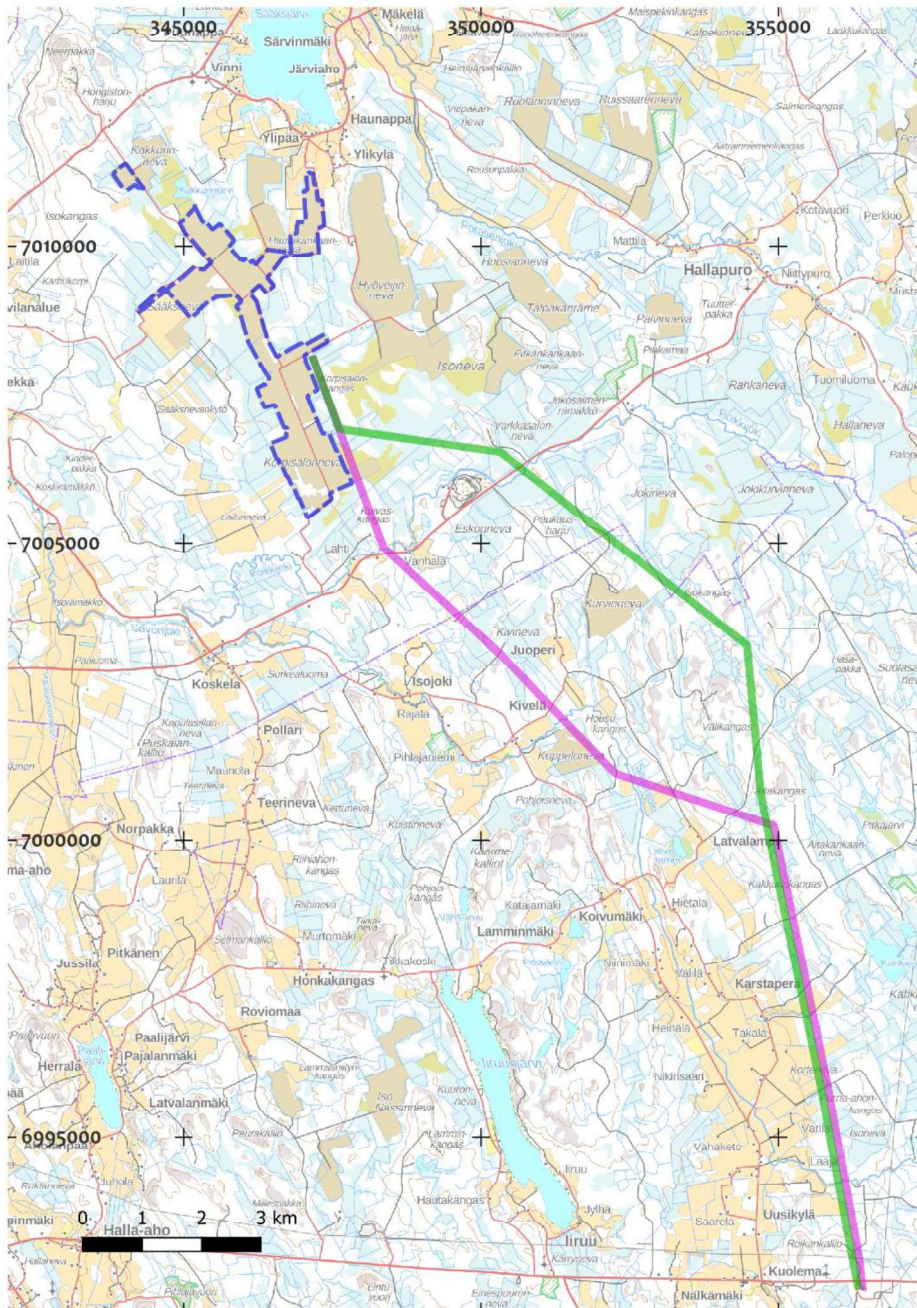
Arkistotiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Jussi-Pekka Hiltunen
Kenttätöaika:	27.-28.10.2025
Tutkimusten tilaaja:	Ecobio Oy
Alueen aikaisemmat tutkimukset:	Peltonen inventointi 1995 Tiainen ja Hiltunen inventointi 2021 Tiainen, Hiltunen ja Ervasti inventoinnit 2022
Taustakartat:	Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelusta (WMTS) 11-12/2025, ellei toisin mainita.
Käytetty koordinaatisto:	ETRS-TM35FIN, korkeus N2000.
Maanmittauslaitoksen 5 p aineiston käyttölisenssi:	MML 0775449725/05 00 00/2025.

1. Johdanto

Ecobio Oy on laatimassa valmistelemassa aurinkovoimahankeen YVA-menettelyä Vimpelin Korpisalonnevan alueelle. Alustavan hankesuunnitelman mukaan hankealueen koko on noin 450 hehtaaria. Suunnittelun tässä vaiheessa tarkastelussa on myös kaksi sähkönsiirtoreittiä (VE1 ja VE2) yhteensä noin 30 kilometrin pituudelta. Hankkeesta vastaa Vapo Terra.

Osana aurinkovoimapuiston ja siihen liittyvien sähkönsiirtoreittien ympäristövaikutusten arviointimenettelyä Heilu Oy:n arkeologi FM Jussi-Pekka Hiltunen teki aurinkovoima-alueen ja sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin lokakuussa 2025.

Kartta 2. Aurinkovoimapuistoalueen ja sähkönsiirtoreittien yleiskartta. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla ja sähkönsiirtoreitit violetilla (VE1) ja vihreällä (VE2) viivoilla.

2. Alueen lähtötietoja

2.1. Ympäristö ja historia

Arkeologisen inventoinnin kohteena oleva Korpisalonnevan aurinkovoima-alue sijaitsee noin 5 kilometriä Vimpelin keskustasta itään Sääksjärven eteläpuolella. Hankealueen koko on noin 450 hehtaaria. Suunnittelun tässä vaiheessa tarkastelussa on lisäksi kaksi sähkönsiirtoreittiä. Verkkoliityntä kulkee hankealueen kaakkoispuolella Vimpelin ja Alajärven kunnan alueilla Alajärven Möksyn sähköasemalle. Nyt tarkasteltavaa sähkönsiirtoreittejä on yhteensä noin 30 km matkalla.

Hankealueen maisemakuva koostuu turvetuotantoalueista, joissa turpeen tuotanto on osittain jo päättynyt. Hankealueen maaperä on GTK:n tuottaman maaperäaineiston perusteella turvetuotantoaluetta. Selvitysalueen korkeus vaihtelee noin 124-117 m mpy välillä. Korkeimmat alueet ovat selvitysalueen pohjoisosassa ja matalimmat alueet eteläosassa.

Kaakkoispuolelle suunnitelluilla sähkönsiirtoreiteillä maisemakuva koostuu pääsääntöisesti kivikkoisista kankaista, joiden välissä on ojitettuja soita sekä muutamia viljelysalueita. Isoimpia vesistöjä sähkönsiirtoreittien varrella ovat Poikkijoki, Savonjoki sekä Kähköpuro. Sähkönsiirtoreittien maaperä on GTK:n tuottaman maaperäaineiston perusteella metsäkankailla hiekkamoreenia sekä kalliomaata, ojitetuilla soilla turvetta ja viljelysalueilla hietaa.

Kuva 1. Vanhaa turvetuotantoaluetta hankealueen koillisosassa Hautakankaannevalla. Pohjoiseen.

Kuva 2. Turvetuotantoaluetta hankealueen luoteisosassa Kaakkurinnevalla.

Kuva 3. Sähkönsiirtoreittien vaikutusalue reittien luoteispäässä Hyövelinnevantien kaakkoispuolella. Kaakkoon.

Kuva 4. Nuorehkoa mäntytaloudsmetsää sähkönsiirtoreitin vaikutusalueella Huttusaassa. Luoteeseen.

Kuva 5. Harvennettua mäntytaloudsmetsää sähkönsiirtoreitin vaikutusalueella Housukankaan eteläosassa. Luoteeseen.

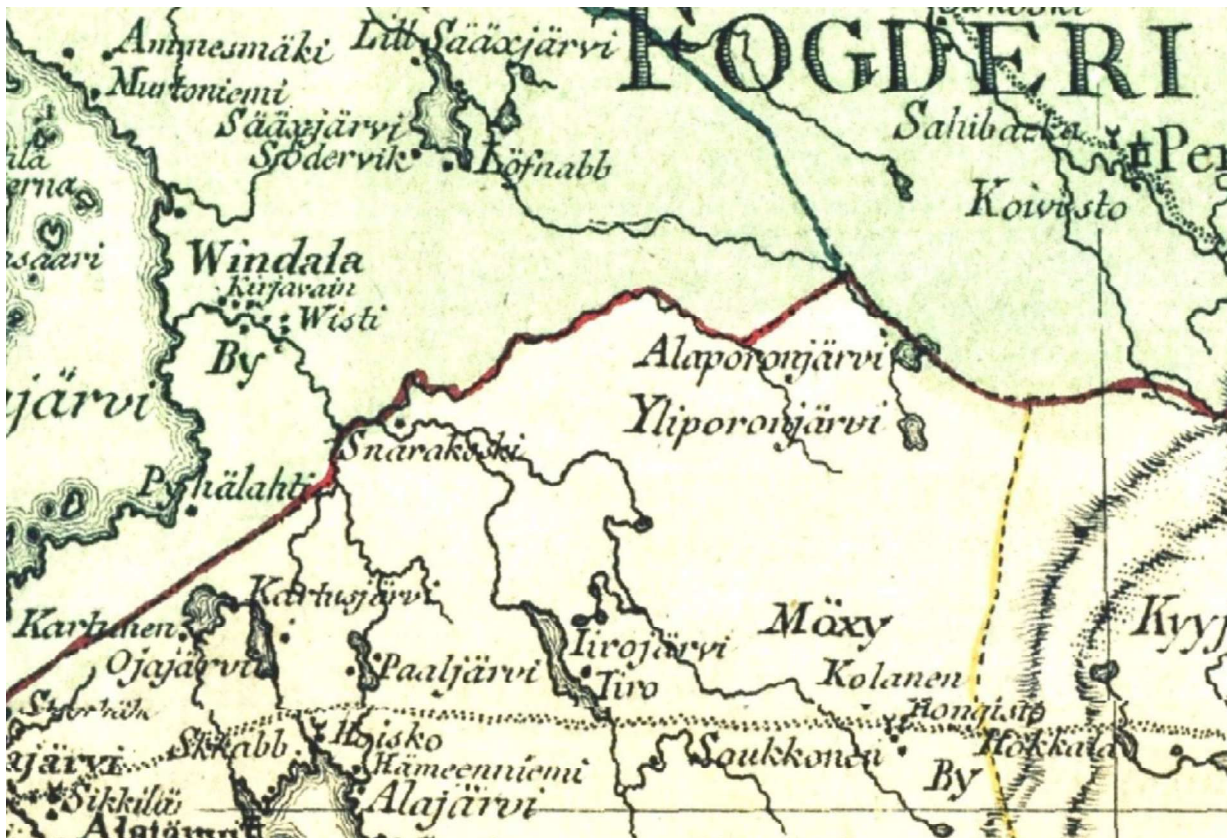
Inventointialueiden eteläosa Möksyn seudulla on maankohoamisen myötä kuroutunut Ancyliusjärvestä mesoliittisen kivikauden varhais-/keskivaiheilla noin 8000 eaa. Veden vetäytyessä luoteeseen myös pohjoisosa Korpisalonnevalle on paljastunut veden alta noin 7500-7250 eaa. mesoliittisen kivikauden keskivaiheilla.

Historiallisilla kartoilla aurinkovoima-alue sekä sähkönsiirtoreittien vaikutusalueet ovat olleet asumattomia. Vanhin tarkastettu aluetta kuvaava kartta on suurimittakaavainen Wetterstedtin maakuntakartaston Etelä-Pohjanmaata kuvaava kartta vuodelta 1775, johon lähin asutus on merkitty Lappajärven itäpuolelle Windalaan eli nykyisen Vimpelin kohdalle. Hermelin Vaasan lääniä kuvaavaan karttaan vuodelta 1798 on merkitty myös Windala by ja sen kaakkoispuolelle yksittäinen tila ilmeisesti nykyiseen Koskelaan. Karttaan on merkitty myös alueen järviä kuten Iruunjärvi sähkönsiirtoreittien länsipuolelle. Iruunjärven itärannalle on merkitty talo. Karttaan on merkitty Möksyn kylä ja sen talot sähkönsiirtoreittien itäpuolelle.

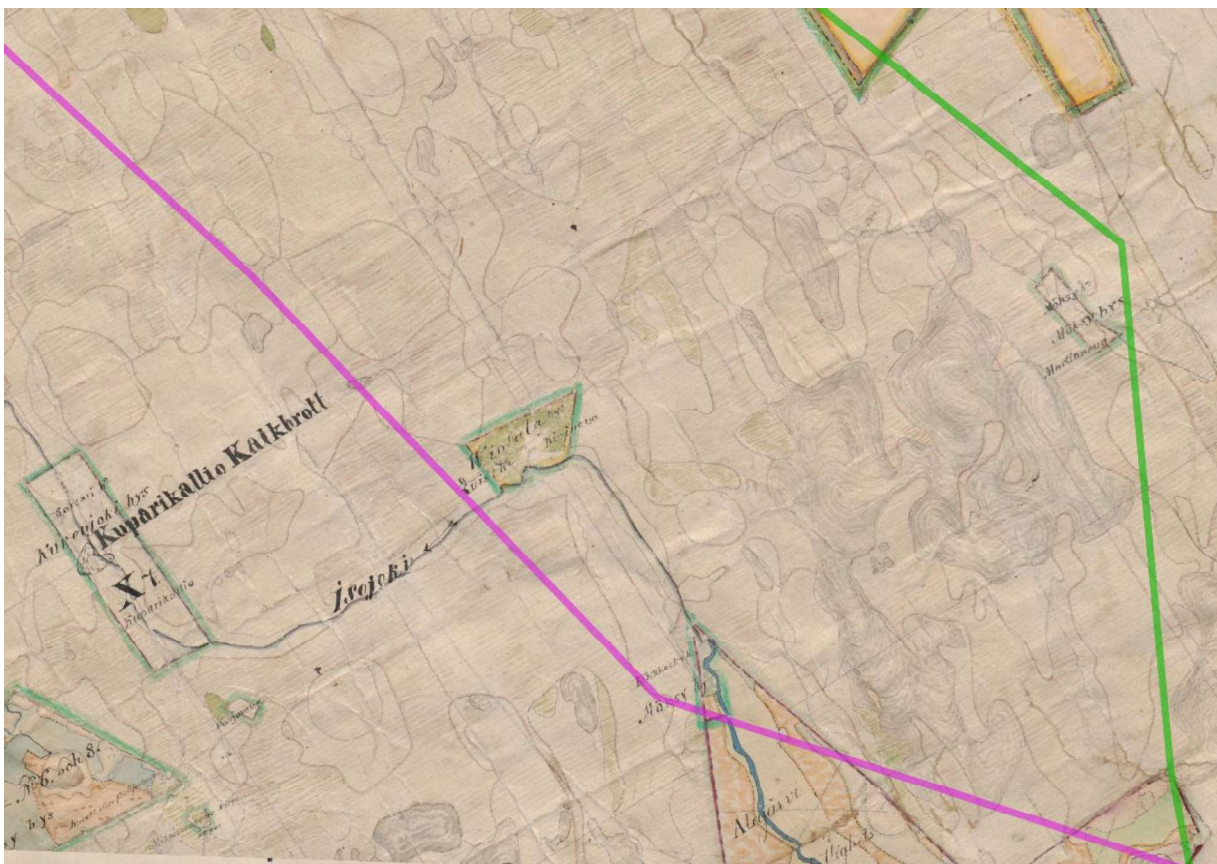
Alueita kuvaavat 1800-luvun pitäjänkartat on laadittu vuosina 1845 sekä 1846 ja 1900-luvun pitäjänkartat vuonna 1944. Inventointialueet ovat olleet 1800-luvun pitäjänkartoilla metsä- sekä suomaastoa. Sähkönsiirtoreitit kulkevat 1800-luvun pitäjänkartalle merkityn Vimpelin ja Alajärven rajan yli sekä muutamien Alajärven kylien välisten enklaavinen läpi. Vimpelin ja Alajärven kuntien rajalla on kalkkikiviesiintymiä ja 1800-luvun puolessa välissä kalkkipoltosta muodostui tärkeä elinkeino seudulle (Peltonen 1995: 7-8). 1800-luvun pitäjänkartoille on merkitty inventointialueita lähin kalkkiuuni nykyiseen Kupariin nimellä ”Kuparikallio Kalkbrott”. 1944 pitäjänkartoilla alueen asutus on samanlainen kuin nykyisinkin. Alueen suot ovat pääsääntöisesti vielä ojittamattomia.

Kuva 6. Ote Wetterstedtin maakuntakartaston Etelä-Pohjanmaata kuvaavasta kartasta vuodelta 1775.

Kuva 7. Ote Hermelin Vaasan lääniä kuvaavasta kartasta vuodelta 1798.

Kuva 8. Ote 1846 laaditusta pitäjänkartasta, johon on merkitty Kuparikallion kalkkiuuni. Sähkönsiirtoreitit on merkitty vihreällä ja violetilla.

2.2. Tunnetut arkeologiset kohteet ja aikaisemmat tutkimukset

Aurinkovoima-alueelta ei tunneta entuudestaan arkeologisia kohteita. Historiallisen ajan kohteista alueen läheisyydessä sijaitsee ennestään tunnettuja tervahautoja sekä kalkkiuuneja. Alueen läheisyydessä sijaitsee myös muutamia havaintokohteita, jotka ovat Maanmittauslaitoksen laser 5 p aineistosta tunnistettuja ja rajattua tervahautoja, joita ei ole tarkastettu maastossa. Alueen eteläpuolella Poikkijoen pohjoispuolella sijaitsee kivikautinen löytöpaikka Perminiemenkangas (muinaisjäännöstunnus 1000046243), josta on löytynyt kolme kivikautista kivitaltta (KM 10282) hiekanajossa vuonna 1935. Löytöpaikan paikannus on kuitenkin epätarkka. Tunnetut esihistorialliset löytöpaikat ja asuinpaikat sijoittuvat pääasiassa alueen länsi- ja pohjoispuolelle Lappajärven ja Sääksjärven rantojen läheisyyteen.

Suunniteltujen sähkönsiirtoreittien läheisyydestä tunnetaan entuudestaan yksi kiinteä muinaisjäännös **Sudenpesäkankaanrämäkkö** (1000043322), joka on tervahauta. Lisäksi tunnetaan yksi muu kulttuuriperintökohde **Leppäkankaan uuni** (1000001800), joka on kalkkiuuni. Sähkönsiirtoreittien läheisyydestä tunnetaan myös kolme havaintokohdetta **Korpisalonkangas** (1000085931), **Isokangas** (1000086082) ja **Isokangas 2** (1000086331), jotka ovat Maanmittauslaitoksen laser 5 p aineistosta tunnistettuja ja rajattua tervahautoja. Havaintokohteita ei ole tarkastettu maastossa ennen nyt tehtyä inventointia.

Aurinkovoima-alueella ei ole tiedettävästi tehty arkeologisia tutkimuksia aiemmin. Alueen länsi- ja eteläpuolella on inventoitu Heilu Oy:n toimesta vuonna 2021 Kalajoki Jylkkä - Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen arkeologisen inventoinnin yhteydessä (Tiainen ja Hiltunen 2021). Alueen pohjoispuolella on inventoitu Mikroliitti Oy:n toimesta vuonna 2020 Sääksjärven rantaosayleiskaava-alueen arkeologisen inventoinnin yhteydessä (Sepänmaa ja Soisalo 2020).

Sähkönsiirtoreiteillä on inventoitu aiemmin myös vuonna 2021 Heilu Oy:n Kalajoki Jylkkä - Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen inventoinnin yhteydessä sekä näiden täydennysinventoinnin yhteydessä vuonna 2022 Heilu Oy:n toimesta (Tiainen, Hiltunen ja Ervasti 2022a). Reittien läheisyydessä on tehty vuonna 1995 Vimpelin seudun kalkkiuunien inventointi- sekä dokumentointi Museoviraston toimesta (Peltonen 1995) ja vuonna 2022 Alajärven Suolasalmenharjun tuulipuiston ja voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi Mikroliitti Oy:n toimesta (Poutiainen 2022). Möksyn sähköaseman läheisyydessä on tehty inventointeja vuosina 2014 ja 2015 Mikroliitin toimesta (Sepänmaa 2014 ja Tiainen 2015) sekä vuonna 2022 Heilu Oy:n toimesta (Tiainen, Hiltunen ja Ervasti 2022b) liittyen aseman johtojärjestelyihin ja aseman laajentamiseen.

3. Arkeologinen inventointi

3.1. Esityöt

Esitöissä hankealuetta kuvaavia historiallisia karttoja (1700–1900-luvuilta) haettiin Kansallisarkiston Astia-verkkopalvelusta, Maanmittauslaitoksen Kiinteistötietojärjestelmästä, Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto ja Kansalliskirjaston julkaisuarkisto Doriasta. 1900-luvun peruskarttoja tarkasteltiin paikkatietoaineistojen latauspalvelun Paitulin WMS-katselurapintoina. Pitäjänkartat asetoitiin nykykartan päälle. Vanhat peruskartat ovat valmiiksi asetoituja WMS-katselurapintoina. Vanhoista kartoista tarkasteltiin inventointialueelle sijoittuvia mahdollisesti arkeologisesti mielenkiintoisia kohtia, kuten historiallisen ajan asutusta ja rajamerkkejä. Maanmittauslaitoksen sivustolta ladattiin 5 p laserkeilausaineisto, josta etsittiin arkeologisesti mielenkiintoisia maastonmuotoja, kuten pyyntikuoppia tai tervahautoja.

Kotuksen nimiarkistosta käytiin läpi kartoille merkitysemättömien ja jo unohdettujen paikannimien osalta. Sähkönsiirtoreittien läheisyyteen on merkitty neljä arkeologisesti mielenkiintoista keruukorttia. Kurvinhautakangas (Kotus, 1963), joka viittaa muinaisjäännösrekisteriin merkittyihin Isokangas ja Isokangas 2 tervahautoihin. Lisäksi keruukortissa on mainittu, että kyseisellä kankaalla kerrotaan möksyläisten olleen sotaa paossa. Housuharjunketo (Kotus, 1963) keruukortissa mainitaan, että Housuharjussa on hävinneen asumuksen paikka. Kirsilänhauta (Kotus, 1956) keruukortissa mainitaan, että Välikankaalla on Kirsilästä Evijärveltä kotoisin olevan polttajan tervahauta. Peltolanmylly (Kotus, 1956) keruukortissa mainitaan, että Kähkipurossa Karstaperän itäpuolella on ollut Peltolan mylly.

Ennen maastotöitä käytiin läpi myös alueen vesistöhistoriaa, GTK:n maaperäaineistoa ja tunnettujen arkeologisten kohteiden tietoja. Kohdetietoja ja aikaisempien arkeologisten tutkimusten raportteja tarkasteltiin Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi). Ennen maastotöitä oltiin myös yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon työn toteuttamisesta, maastotöiden kohdentamisesta sekä mahdollisista uusista irtolöydöistä.

3.2. Maastotyöt ja raportointi

Maastotyöt tehtiin 27.-28.10.2025. Maastotyöt teki FM Jussi-Pekka Hiltunen. Tutkimusmetodina oli hankealueen silmämääräinen havainnointi ja lapionpistojen/kuoppien teko muinaisjäännösten löytymisen kannalta potentiaalisille maastonkohdille. 5 p laserkeilausaineistossa näkyneet anomaliat tarkastettiin. Sähkönsiirtoreittien varrelta arkeologisesti potentiaalisiksi arvioituja metsäosuuksia tarkastettiin pääosin noin 100 metrin etäisyydeltä reitin molemmin puolin. Arkeologisesti potentiaaaliltaan vähäisemmäksi arvioidut alueet, kuten suot jätettiin pienemmälle huomiolle ja tarkastettiin läheisiltä teiltä ja poluilta käsin. Heilu Oy:n vuoden 2021 Kalajoki Jylkkä - Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen arkeologisen inventoinnin ja vuoden 2022 täydennysinventoinnin yhteydessä on jo inventoitu paikoitellen nyt suunnittelussa olevien

sähkönsiirtoreittien varrella. Aikaisemmissa inventoinneissa tarkastettuja alueita ei käyty uudelleen läpi vaan nyt tehdyssä inventoinnissa keskityttiin tarkastamattomiin alueisiin.

Inventoinnissa tehtyt havainnot dokumentoitiin valokuvin ja muistiinpanoin. Havaintojen sijainnit sekä kuljetut reitit tallennettiin käsiGPS-paikantimilla (Garmin Montana 610 tarkkuus +/- 5–10 m). Inventointiraportin laati Hiltunen marras-joulukuussa 2025.

3.3. Havainnot

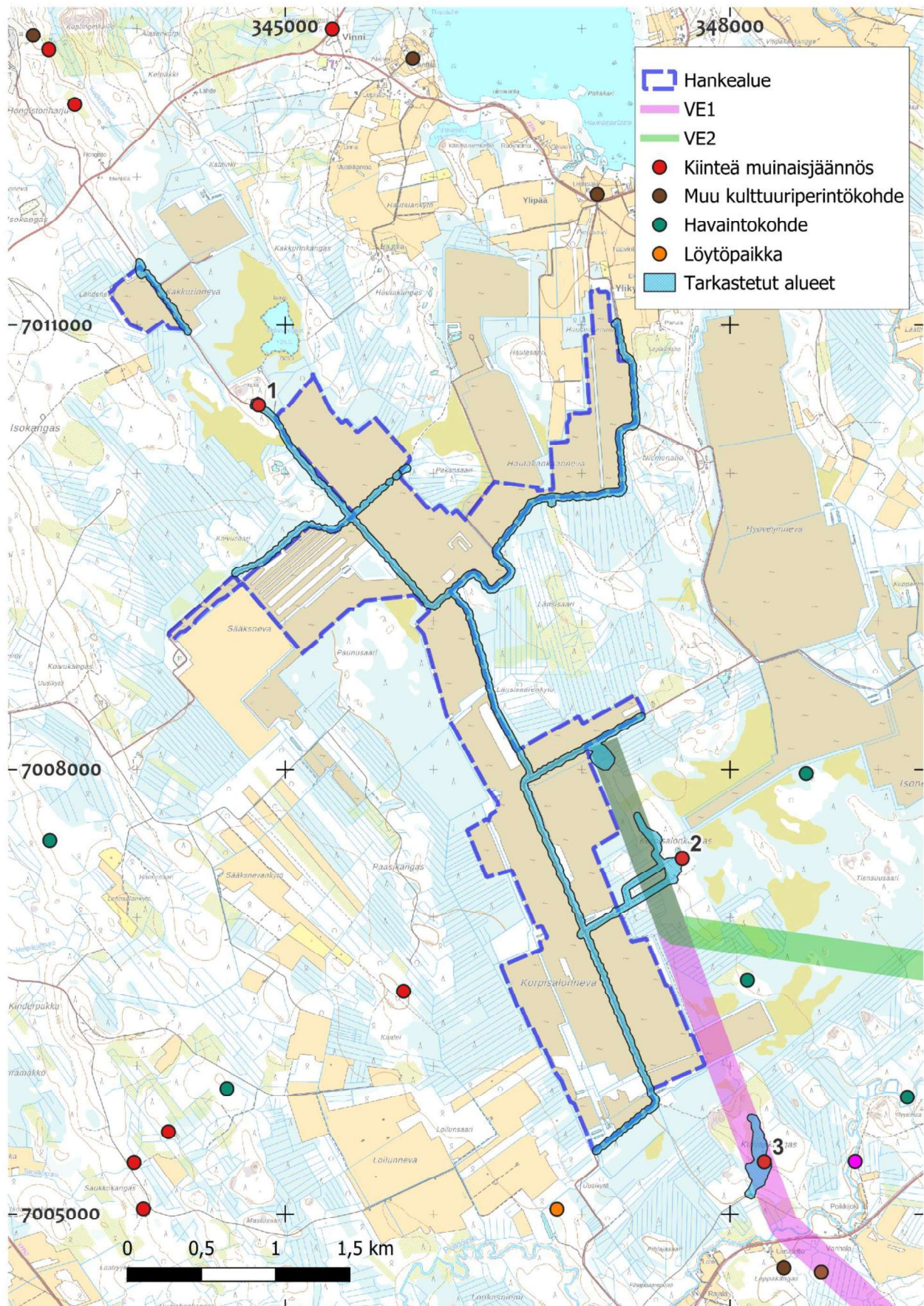
Aurinkovoima-alueen läheisyydestä, heti Korpisalonnavantien pohjoispuolelta tavattiin yksi uusi arkeologinen kohde **Kaakkurinjärvi**, jota ehdotetaan kiinteäksi muinaisjäännekseksi. Kyseessä on tervahauta sekä sen läheisyydessä sijaitseva tervapirtin pohja sekä kiukaan jäännös.

Suunnitelluilta sähkönsiirtoreiteiltä tavattiin viisi uutta arkeologista kohdetta, joita kaikkia ehdotetaan kiinteiksi muinaisjäänneksiksi. Kohteet **Kuivaskangas**, **Jokihauta** sekä **Jungankallio** ovat tervahautoja. Kohde **Aitakangas 2** on 1800-luvun pitäjänkartalta paikannettu Alajärven yhteisalueen sekä kruununmaan välisen pois käytöstä jääneen rajan taitekohta. Kohde **Kähkipuro 2** on hiilimiilu. Entuudestaan tunnetut havaintokohteet **Korpisalonkangas**, **Isokangas** ja **Isokangas 2** tarkastettiin maastossa ja ne todettiin olevan tervahautoja. Lisäksi Isokankaan yhteydestä havaittiin kiukaan jäännös. Havaintokohteiden muinaisjäännestatus ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi muinaisjäännekseksi.

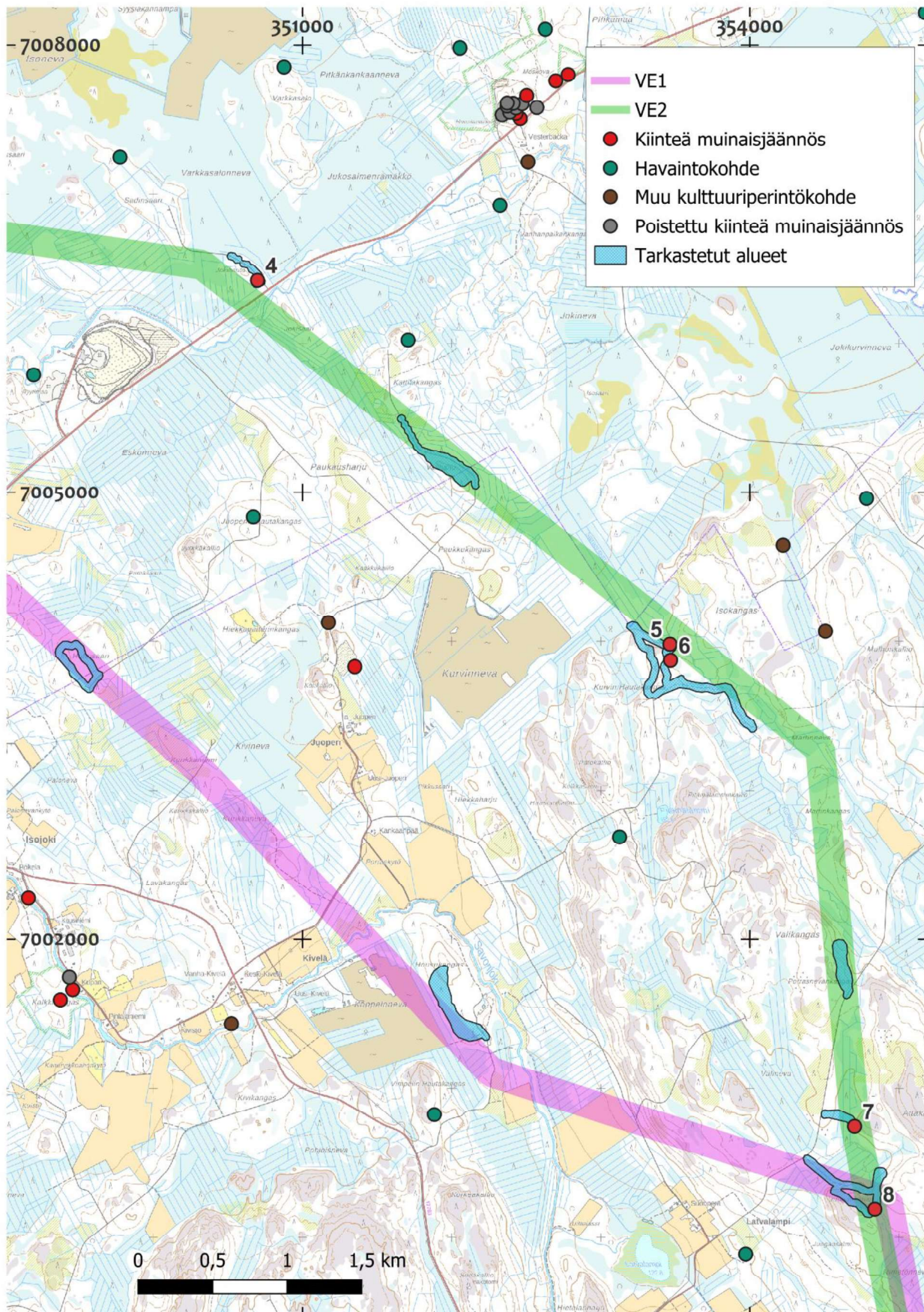
5 p laserkeilausaineistosta tehtyjä havaintoja tarkastettiin maastossa, joista osa oli tervahautoja ja osa todettiin olevan maankäyttöön liittyviä kaivantoja tai luontaisia maastonmuotoja. Esitöissä tarkastetut Kotuksen nimiarkiston keruukorttien alueet tarkastettiin, mutta niistä ei havaittu merkkejä arkeologisista kohteista.

Sähkönsiirtoreiteiltä tunnettiin entuudestaan kiinteä muinaisjäänne **Sudenpesäkankaanrämekkö**, joka on tervahauta sekä muu kulttuuriperintökohde **Leppäkankaan uuni**, joka on kalkkiuuni. Kohteita ei tarkastettu nyt tehdyn inventoinnin yhteydessä, koska ne on tarkastettu maastossa Heilu Oy:n vuoden 2021 Kalajoki Jylkkä - Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen arkeologisen inventoinnin yhteydessä.

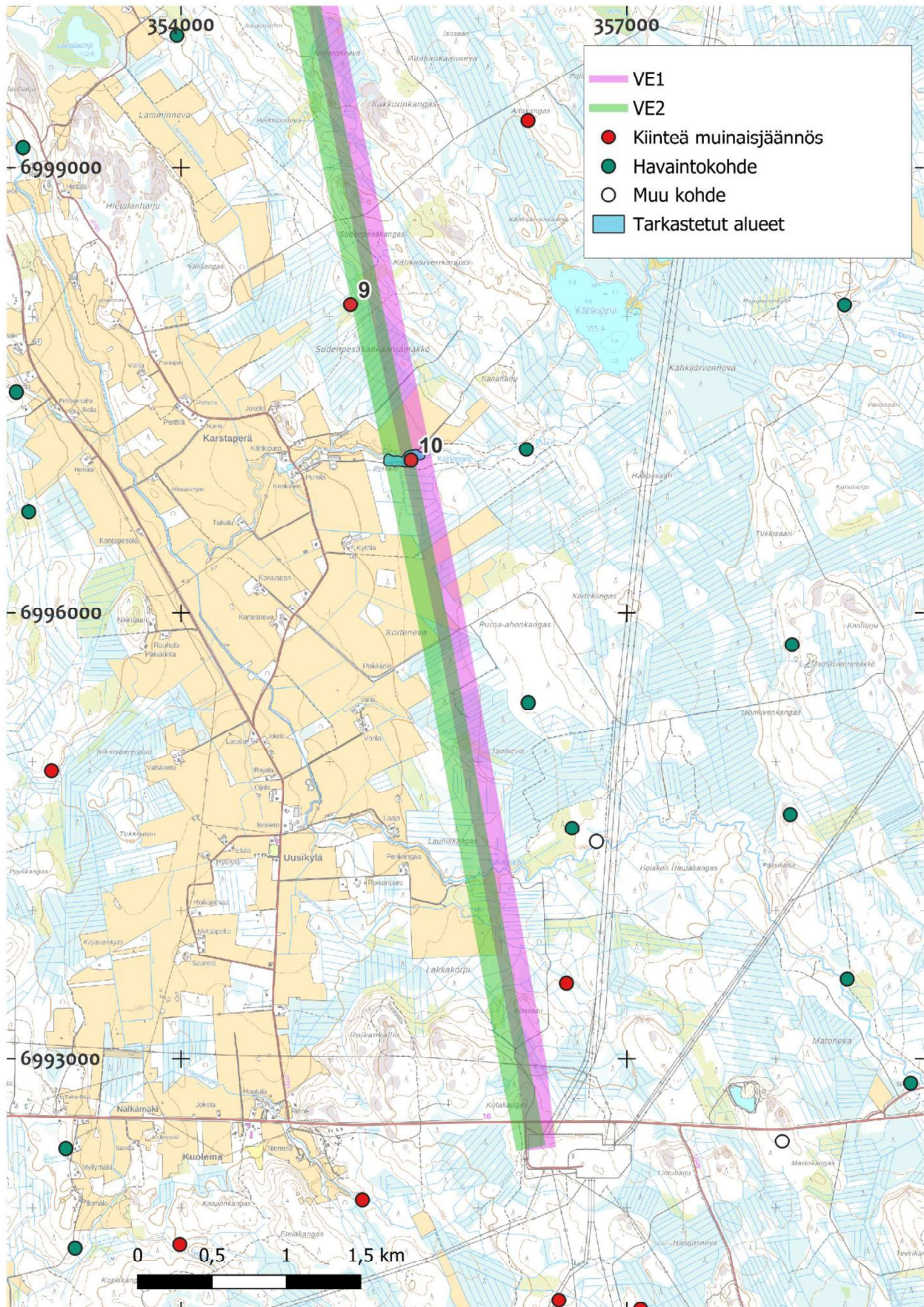
Inventoinnissa havaittujen arkeologisten kohteiden tarkemmat tiedot on esitetty luvussa 5. Arkeologiset kohteet.

Kartta 3. Arkeologiset kohteet ja tarkastetut alueet hankealueella. Numerot viittaavat tämän raportin kohdenumeroihin.

Kartta 4. Arkeologiset kohteet ja tarkastetut alueet sähkönsiirtoreittien pohjoisosassa. Numerot viittaavat tämän raportin kohdenumeroihin.

Kartta 5. Arkeologiset kohteet ja tarkastetut alueet sähkösiirtoreittien eteläosassa. Numerot viittaavat tämän raportin kohdenumeroihin.

4. Yhteenveto

Heilu Oy / Jussi-Pekka Hiltunen toteutti Vimpelin Korpisalonnevalle suunnitellun aurinkovoimapuistoalueen sekä siihen liittyvien sähkönsiirtoreittien arkeologisen inventoinnin lokakuussa 2025.

Aurinkovoimapuiston alueelta ei tunnettu entuudestaan arkeologisia kohteita. Aurinkovoima-alueen läheisyydestä tavattiin yksi uusi kiinteä muinaisjäänös Kaakkurinjärvi, jossa on tervahauta sekä tervapirtin pohja ja kiuas.

Sähkönsiirtoreiteiltä tunnettiin entuudestaan kiinteä muinaisjäänös **Sudenpesäkankaanrämekkö**, joka on tervahauta sekä muu kulttuuriperintökohde **Leppäkankaan uuni**, joka on kalkkiuuni. Kohteita ei tarkastettu nyt tehdyn inventoinnin yhteydessä, koska ne on huomioitu Heilu Oy:n vuonna 2021 tehdyn Jylkkä-Möksy voimajohtolinjainventoinnin yhteydessä.

Suunnitelluilta sähkönsiirtoreiteiltä tavattiin viisi uutta arkeologista kohdetta, joita kaikkia ehdotetaan kiinteiksi muinaisjäänöksiksi. Kohteet **Kuivaskangas**, **Jokihauta** sekä **Jungankallio** ovat tervahautoja ja kohde **Kähkipuro 2** hiilimiilu. Kohde **Aitakangas 2** on 1800-luvun pitäjänkartalta paikannettu kylän välisen pois käytöstä jääneen rajan taitekohta. Entuudestaan tunnetut havaintokohteet **Korpisalonkangas**, **Isokangas** ja **Isokangas 2** tarkastettiin maastossa ja ne todettiin olevan tervahautoja. Isokankaan tervahaudan yhteydestä havaittiin kiukaan jäännös. Inventoinnissa tehtyjen havaintojen perusteella havaintokohteiden muinaisjäänösstatus ehdotetaan muutettavaksi kiinteäksi muinaisjäänökseksi.

Inventoinnin jälkeen aurinkovoima-alueelta ja sähkönsiirtoreiteiltä tunnetaan yhteensä 11 arkeologista kohdetta, joista 10 on kiinteitä muinaisjäänöksiä ja yksi on muu kulttuuriperintökohde.

Jussi-Pekka Hiltunen ja Kalle Luoto
Heilu Oy

Kohdeluettelo

Numero	Nimi	Kunta	Mj-tunnus	Tyyppi	Tarkenne	Ajoitus
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET						
1	Kaakkurinjärvi	Vimpeli	uusi kohde	työ- ja valmistuspaikat, kivrakenteet	tervahaudat, kiukaat	historiallinen
2	Korpisalonkangas	Vimpeli	1000085931	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
3	Kuivaskangas	Vimpeli	uusi kohde	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
4	Jokihauta	Vimpeli	uusi kohde	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
5	Isokangas	Alajärvi	1000086082	työ- ja valmistuspaikat, kivrakenteet	tervahaudat, kiukaat	historiallinen
6	Isokangas 2	Alajärvi	1000086331	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
7	Aitakangas 2	Alajärvi	uusi kohde	kivrakenteet	rajamerkit	historiallinen
8	Jungankallio	Alajärvi	uusi kohde	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
9	Sudenpesäkankaanrämeikkö	Alajärvi	1000043322	työ- ja valmistuspaikat	tervahaudat	historiallinen
10	Kähkipuro 2	Alajärvi	uusi kohde	työ- ja valmistuspaikat	hiilimiilut	historiallinen
MUUT KULTTUURIPERINTÖKOhteet						
11	Leppäkankaan uuni	Vimpeli	1000001800	työ- ja valmistuspaikat	kalkkiuunit	historiallinen

5. Arkeologiset kohteet (* uusi kohde)

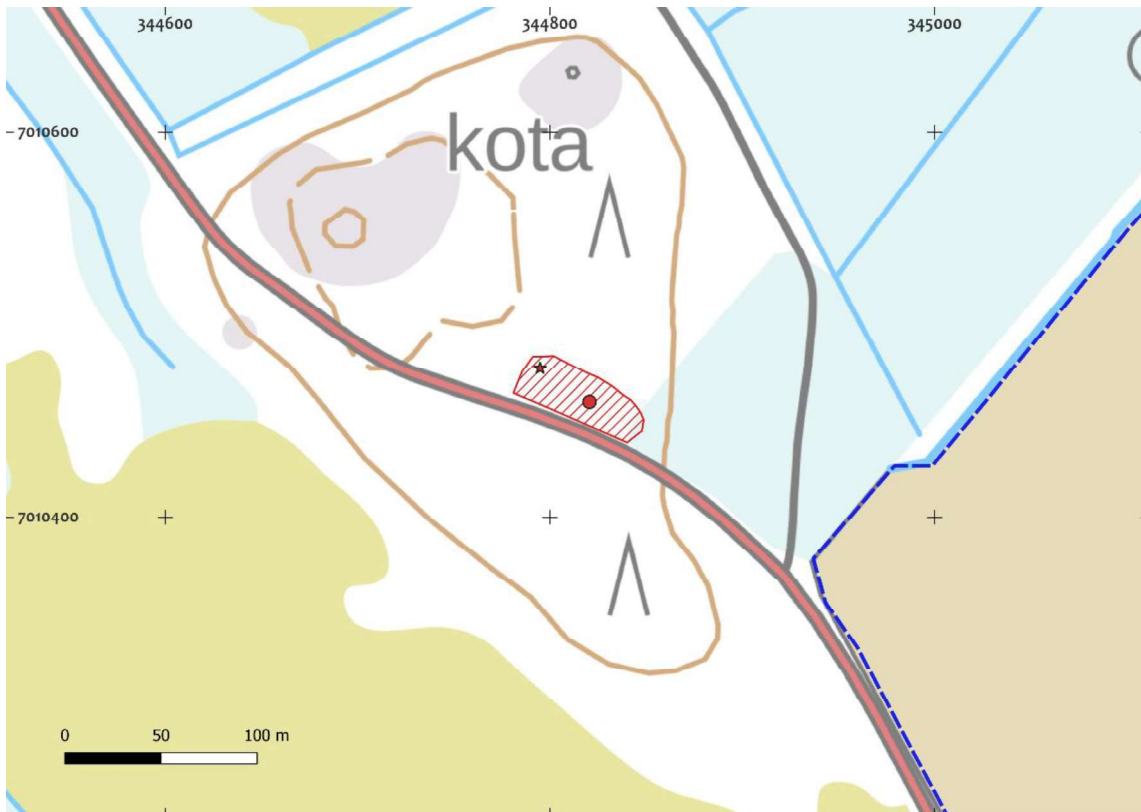
Kiinteät muinaisjäännökset

1. Kaakkurinjärvi*

Kunta:	Vimpeli
Muinaisjäännostunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännostatus:	kiinteä muinaisjäänнос
Muinaisjäännostyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat kivirakenteet, kiukaat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7010459 E 344820 z 127 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskikohta

Inventointi 2025: Korpisalonnavantien pohjoispuolella sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 21 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 7 metriä ja korkeus noin 0,6 metriä. Kyseessä on ilmeisesti tuplavalli. Tervahaudan syvyys on noin 0,5 metriä pohjalta vallin yläreunaan mitattuna. Halssi suuntautuu itään. Halssi on noin 7 metriä pitkä, 1,2 metriä leveä ja 1 metrin syvä. Tervahaudan päällä kasvaa haapaa, kuusia ja pajukkoa. Tervahauta rajautuu etelässä Korpisalonnavantiehen ja osa etelävallista on tuhoutunut.

Tervahaudasta noin 18 metriä luoteeseen sijaitsee tervapirtin pohja sekä kiuas (N 7010476 E 344794). Pohjan koko on noin 6 x 5 x 0,3 metriä. Sen lounaisnurkassa on sammaleen peittämä kiukaan jäännös. Kiukaan halkaisija on noin 2 metriä ja korkeus noin 0,4 metriä. Kiuas on ilmeisesti sortunut.

Kartta 6. Kaakkurinjärven kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja punaisella vinorasterilla. Alakohde on merkitty punaisella tähdellä. Aurinkovoima-alueen raja on merkitty sinisellä katkoviivalla.

Kuva 9. Kaakkurinjärven tervahaudan kuoppa. Pohjoiseen.

Kuva 10. Tervapirtin pohja. Koilliseen.

2. Korpisalonkangas

Kunta:	Vimpeli
Muinaisjäännöstunnus:	1000085931
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, entinen havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025
Koordinaatit:	N 7007401 E 347677 z 129,5 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskikohta

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Alajärvi 2022) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Korpisalonnevan turvetuotantoalueesta noin 550 metriä itään, Korpisalonkankaan eteläosassa sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 22 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 7 metriä ja sen korkeus on noin 1 metrin. Tervahaudan syvyys on noin 2 metriä pohjalta vallin yläreunaan mitattuna. Tervahaudan valssia ei erota maastosta. Vallissa on paikoitellen eläinten tekemiä kuoppia, joka on nostanut hiiltä maanpinnalle. Tervahaudan päällä kasvaa koivuja ja kuusia. Heti tervahaudan luoteispuolella on maanottoalue.

Kartta 7. Korpisalonkankaan kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 11. Korpisalonkankaan tervahaudan kuoppa. Länteen.

Kuva 12. Koillisvallissa oleva eläimen tekemä kuoppa ja maanpinnalle noussutta hiiltä. Pohjoiseen.

3. Kuivaskangas*

Kunta:	Vimpeli
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7005352 E 348230 z 125 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskikohta

Inventointi 2025: Poikkijoesta noin 550 metriä luoteeseen, Kuivaskankaalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 12 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 3,5 metriä ja sen korkeus on noin 0,4 metrin. Tervahaudan syvyys on noin 1 metriä pohjalta vallin yläreunaan mitattuna. Halssi suuntautuu koilliseen. Se on noin 3,5 metriä pitkä, 1,1 metriä leveä ja 1 metrin syvä. Heti tervahaudan koillispuolella kulkee metsäkoneen ajoura. Tervahaudan päällä kasvaa koivuja ja kuusia.

Kartta 8. Kuivaskankaan kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty violetilla viivalla.

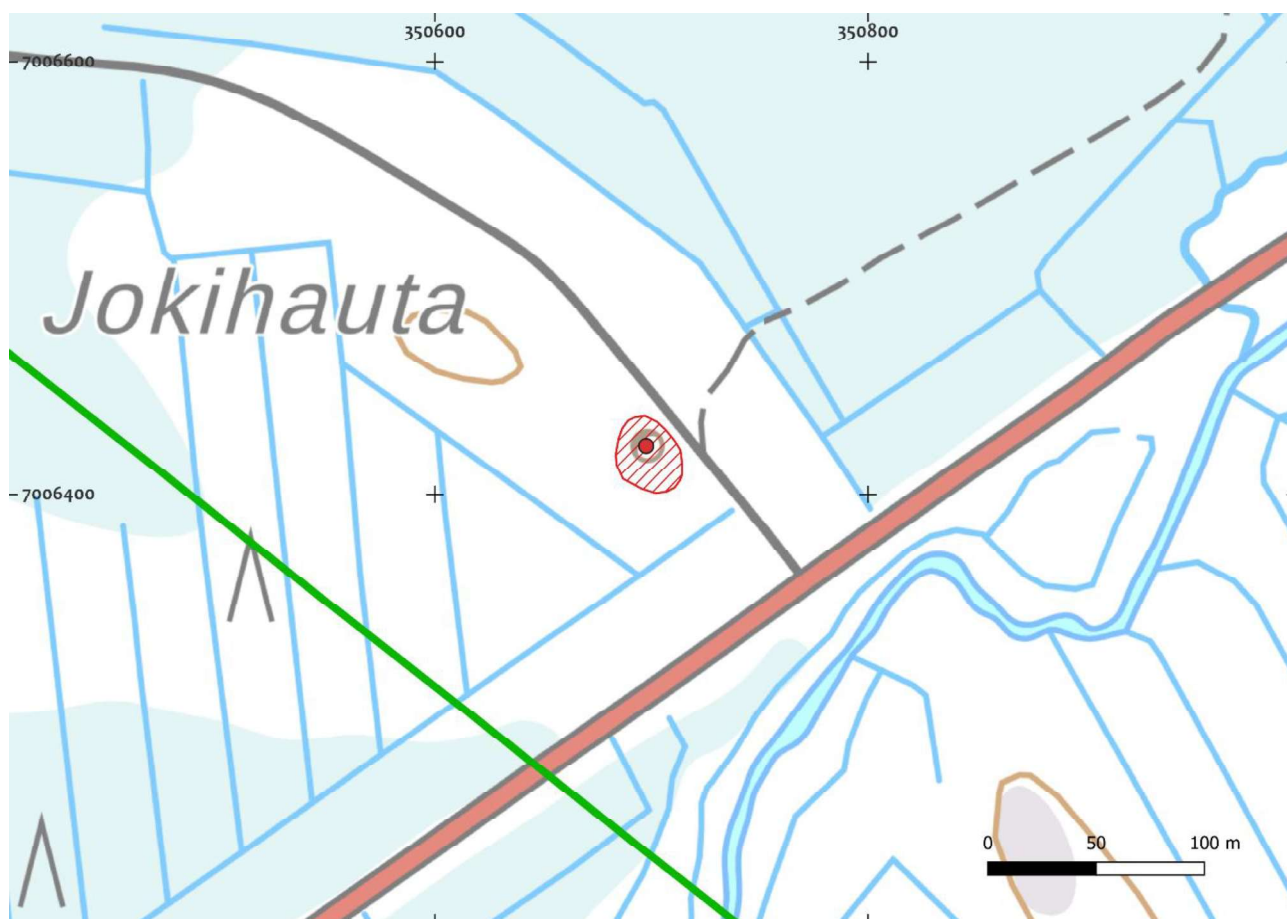

Kuva 13. Kuivaskankaan tervahaudan kuoppa. Koilliseen.

4. Jokihauta*

Kunta:	Vimpeli
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7006422 E 350697 z 129,5 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskikohta

Inventointi 2025: Kalkkitientehtaantiestä noin 85 metriä pohjoiseen, heti metsäautotien länsipuolella sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 18 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 5,5 metriä ja sen korkeus on noin 0,5 metrin. Tervahaudan syvyys on noin 1 metriä pohjalta vallin yläreunaan mitattuna. Halssi suuntautuu kaakkoon. Se on noin 3 metriä pitkä, 1 metrin leveä ja 0,7 metriä syvä. Tervahaudan päällä kasvaa koivuja, haapoja ja kuusia.

Kartta 9. Jokihaudan kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja punaisella vinorasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

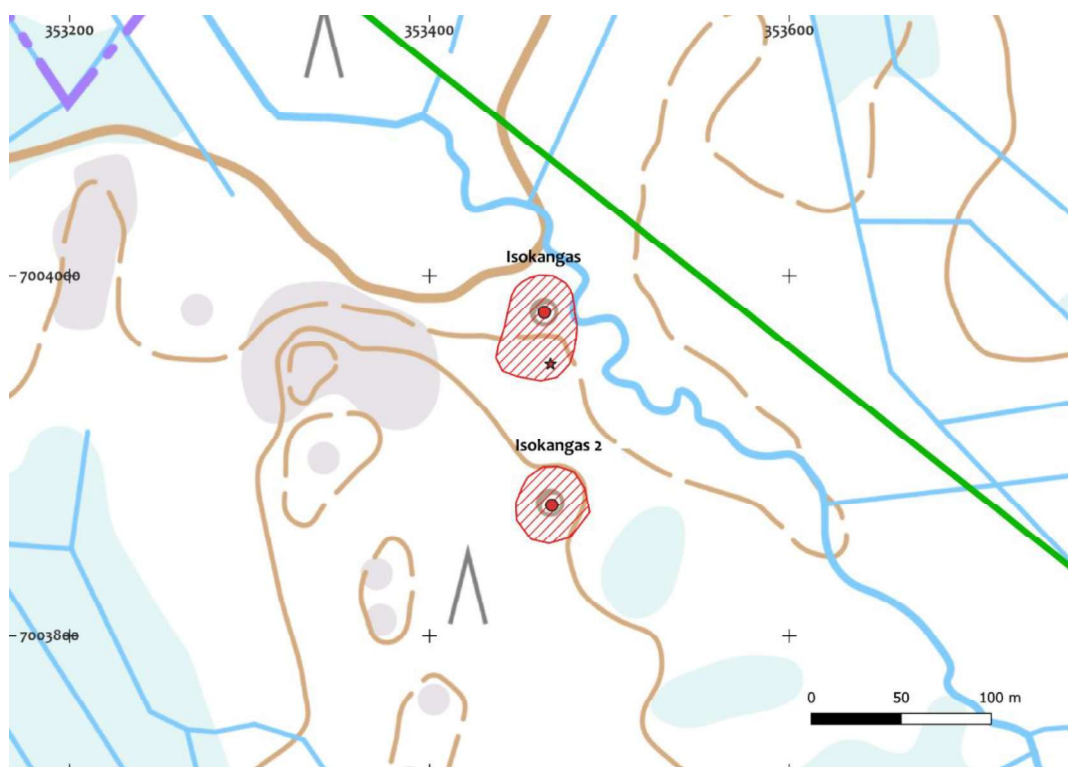
Kuva 14. Jokihaudan tervahauta. Kaakkoon.

5. Isokangas

Kunta:	Alajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	1000086082
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, entinen havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat kivirakenteet, kiukaat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025
Koordinaatit:	N 7003981 E 353465 z 143 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskikohta

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Alajärvi 2022) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Kuolleenpuron lounaispuolella, pohjoiseen laskevan rinteän reunalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 28 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 6,5 metriä ja sen korkeus on noin 1,5 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 2,5 metriä pohjalta vallin yläreunaan mitattuna. Halssi suuntautuu koilliseen kohti puroa. Se on noin 5 metriä pitkä, 2,5 metriä leveä ja 1 metrin syvä. Tervahaudan ympärillä on avohakkuualue. Tervahaudan kohdalle on jätetty kulttuurikantoja ja kuusia. Tervahaudasta noin 18 metriä etelään sijaitsee tervapirtin kiuas (N 7003951 E 353467), jonka halkaisija on noin 2,5 metriä ja korkeus noin 0,8 metriä. Osa rapautuneista kivistä on esillä, osa sammaleen peitossa.

Kartta 10. Isokangas ja Isokangas 2 kohdekartta. Kohteet on merkitty punaisilla pisteillä ja punaisilla vinorastereilla. Isokankaan alakohde on merkitty punaisella tähdellä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kuva 15. Isokankaan tervahauta. Luoteeseen.

Kuva 16. Sammaleen peittämä kiuas. Luoteeseen.

6. Isokangas 2

Kunta:	Alajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	1000086331
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös, entinen havaintokohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Niko Anttiroiko / Museovirasto etätarkastus 2025
Koordinaatit:	N 7003873 E 353468 z 143 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskikohta

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Kohteeseen kuuluu tervahauta. Kohde on tunnistettu ja rajattu Maanmittauslaitoksen laser 5p aineistosta (Tuotantoalue: Alajärvi 2022) tehtyjen arkeologisten havaintojen perusteella (Anttiroiko 2025, etätarkastus). Kohdetta ei ole tarkastettu maastossa.

Inventointi 2025: Kuolleenpuron lounaispuolella, koilliseen laskevan rinteän reunalla sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 27 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 7 metriä ja sen korkeus on noin 0,7 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 2 metriä pohjalta vallin yläreunaan mitattuna. Halssi suuntautuu koilliseen kohti puroa. Se on noin 3 metriä pitkä, 1,5 metriä leveä ja 0,8 metriä syvä. Tervahaudan ympärillä on avohakkuualue. Tervahaudan kohdalle on jätetty kulttuurikantoja ja kuusia. Lounaisvallin päälle on kasattu halkopino.

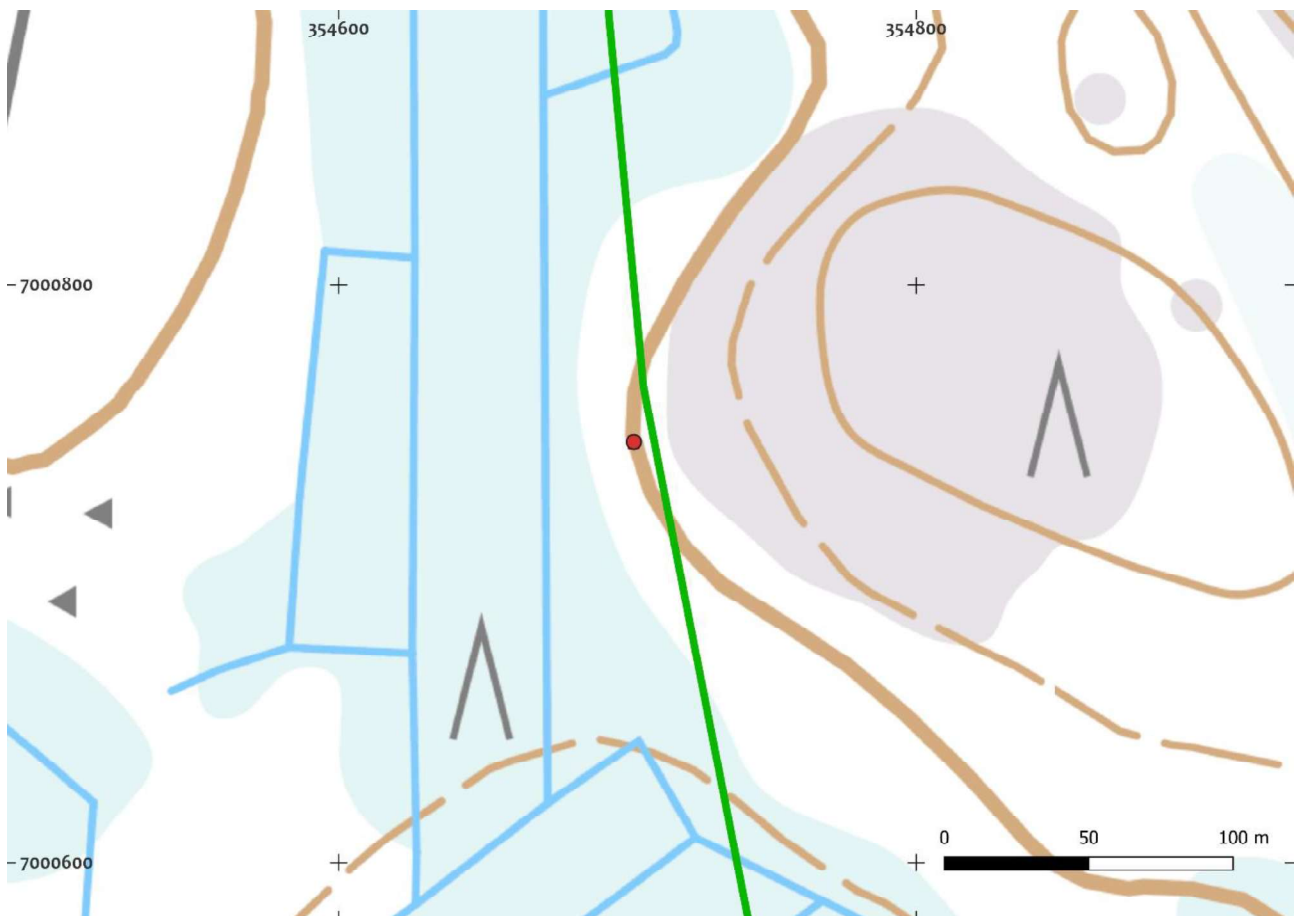
Kuva 17. Isokangas 2 tervahauta. Länteen.

7. Aitakangas 2*

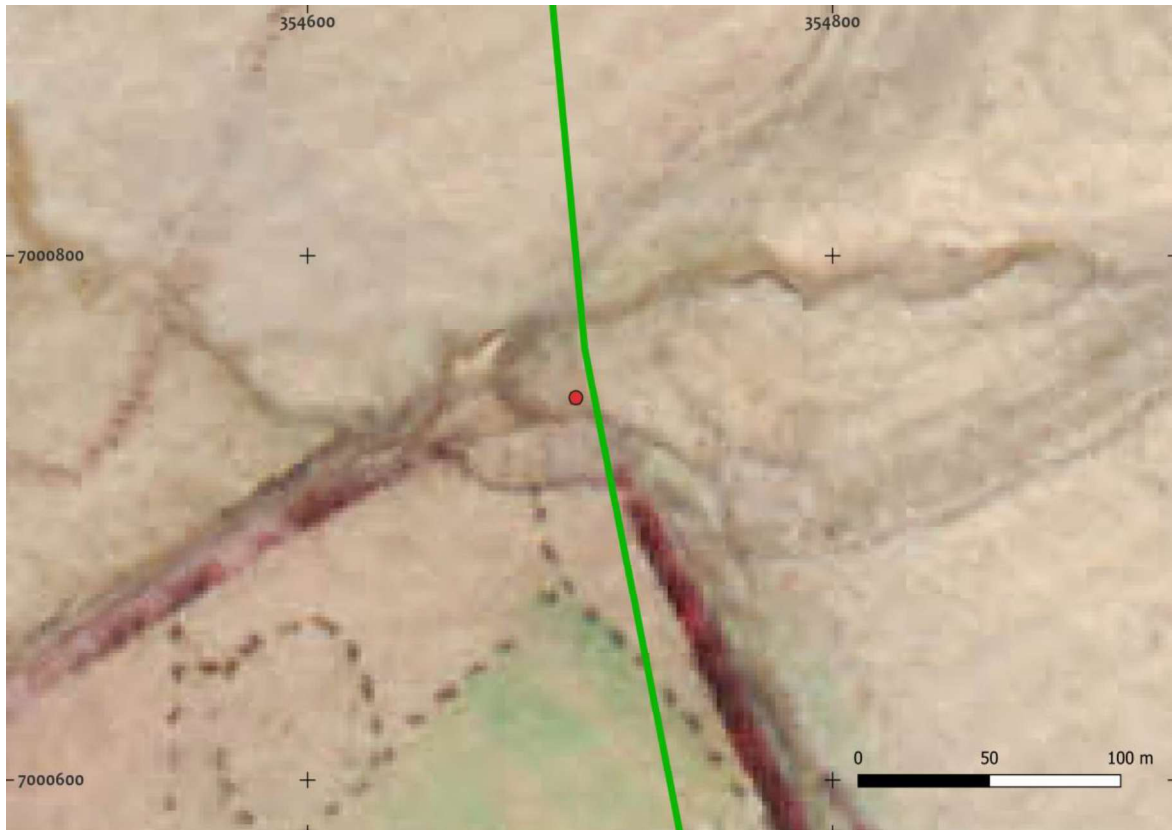
Kunta:	Alajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7000746 E 354702 z 160 m mpy
Koordinaattiselite:	rajamerkin sijainti

Inventointi 2025: Aittakankaan länsirinteen alaosaassa, ojitetun suon itäpuolella sijaitsee rajamerkki. Rajamerkki on kooltaan noin 1,2 x 1,2 metriä ja sen korkeus on noin 0,5 metriä. Rajamerkki on koottu erikokoisista kivistä, jotka ovat paikoitellen sammaleen peitossa. Keskellä on pystykivi, jonka koko on noin 0,3 x 0,2 x 0,1 metriä. Kivestä ei havaittu hakkauksia tai merkintöjä.

Vuoden 1846 laaditulla Alajärven pitäjänkartalla kohdalla on ollut Alajärven yhteisalueen sekä kruununmaan välisen rajan taitekohta. Vuoden 1944 pitäjänkartalla, vuoden 1966 peruskartalla tai nykyisinkään kohdalla ei kulje enää rajaa.

Kartta 11. Aittakangas 2 kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty vihreällä viivalla.

Kartta 12. Aittakangas 2 vuoden 1846 pitäjänkartalla.

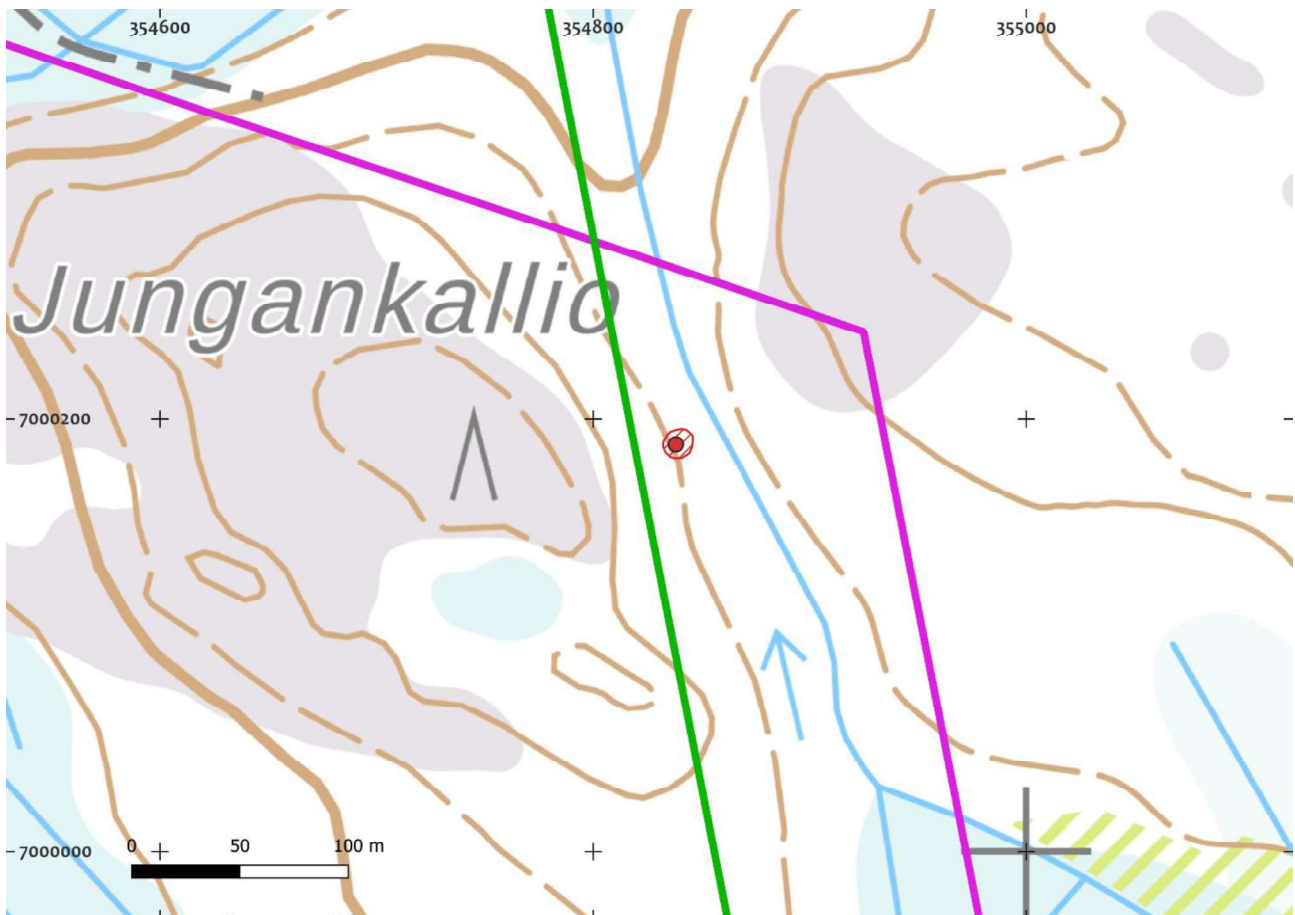

Kuva 18. Aittakangas 2 rajamerkki. Länteen.

8. Jungankallio*

Kunta:	Alajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 7000188 E 354838 z 163 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskipiste

Inventointi 2025: Jungankallion itäosassa sijaitsee tervahauta, jonka halkaisija on noin 7 metriä. Tervahaudan vallin leveys on noin 1,5 metriä ja sen korkeus on noin 0,3 metriä. Tervahaudan syvyys on noin 0,7 metriä pohjalta vallin yläreunaan mitattuna. Halssi suuntautuu koilliseen. Se on noin 3 metriä pitkä, 0,7 metriä leveä ja 0,4 metriä syvä. Tervahaudan päällä kasvaa mäntyjä sekä pajukkoa.

Kartta 13. Jungankallion kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja punaisella vinorasterilla. Suunnitellut sähkönsiirtoreitit on merkitty vihreällä ja violetilla viivoilla.

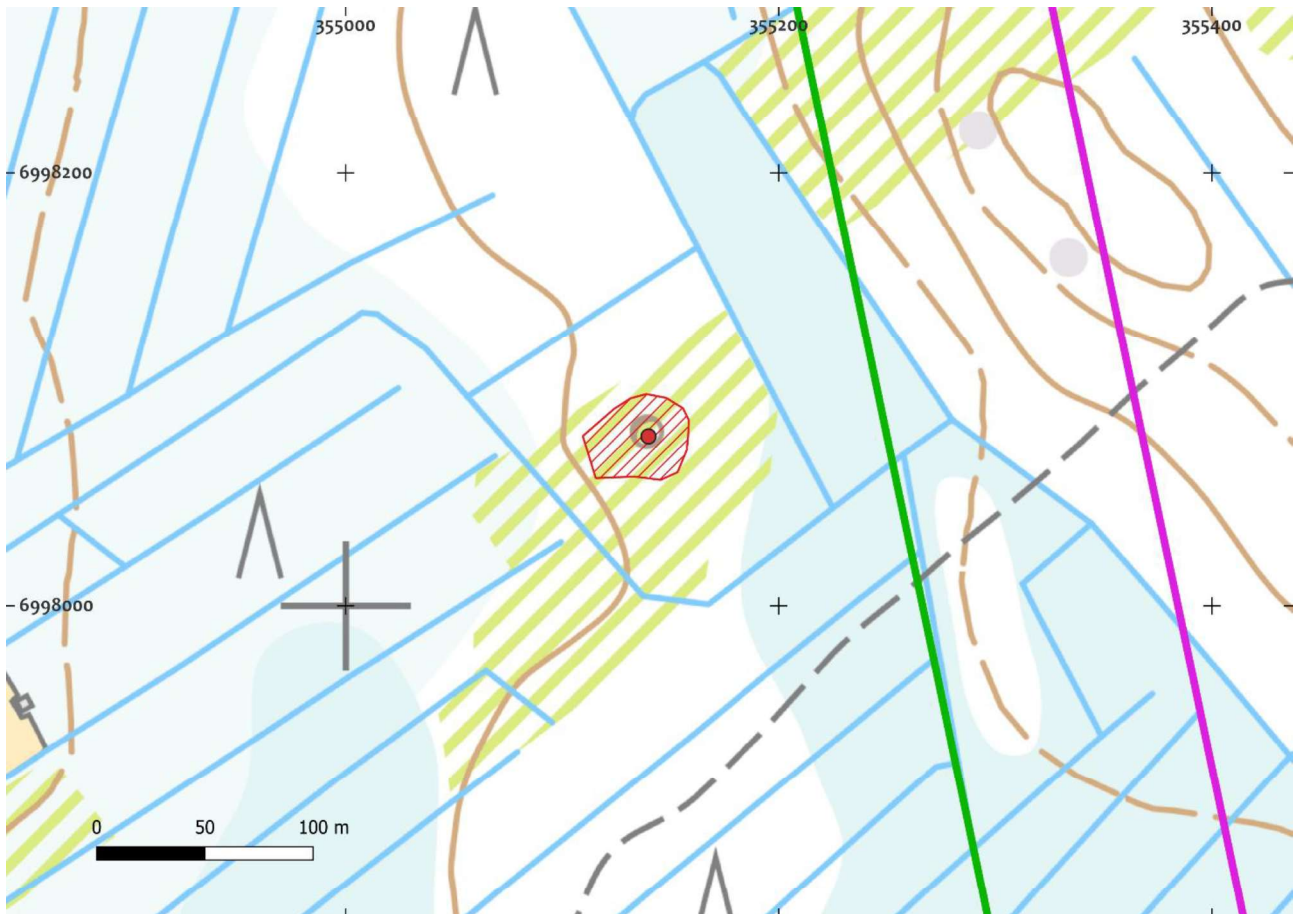
Kuva 19. Jungankallion tervahauta. Koilliseen.

9. Sudenpesäkankaanrämäkkö

Kunta: Alajärvi
 Muinaisjäännöstunnus: 1000043322
 Muinaisjäännösstatus: kiinteä muinaisjäännös
 Muinaisjäännöstyyppi: työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
 Ajoitus: historiallinen
 Aiemmat tutkimukset: Teemu Tiainen (Heilu Oy) inventointi 2021
 Koordinaatit: N 6998078 E 355140 z 146 m mpy
 Koordinaattiselite: MML korkeusmalli

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Hakkuuaukealla sijaitsevan tervahaudan halkaisija on noin 25 m, syvyyttä haudalla on noin 1-1,4 m. Laakean tervahaudan halssi aukeaa länsilounaaseen. Mahdollisen kaksoisvallin paksuun on 8-9 m.

Inventointi 2025: Kohdetta ei tarkastettu nyt tehdyn inventoinnin yhteydessä. Kohde on tarkastettu Heilu Oy:n Jylkkä-Alajärvi voimajohtolinjan inventoinnissa vuonna 2021.

Kartta 14. Sudenpesäkankaanrämäkkön kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja punaisella vinorasterilla. Suunnitellut sähkönsiirtoreitit on merkitty vihreällä ja violetilla viivoilla.

10. Kähkipuro 2*

Kunta:	Alajärvi
Muinaisjäännöstunnus:	-
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	-
Koordinaatit:	N 6997030 E 355547 z 143,5 m mpy
Koordinaattiselite:	hiilimiilun keskipiste

Inventointi 2025: Purolasta Kähkijärvelle johtavan metsäautotien kaakkoispuolella sijaitsee hiilimiilu, jonka halkaisija on noin 15 metriä. Hiilimiilun vallin leveys on noin 3 metriä ja sen korkeus on noin 0,4 metriä. Miilun keskiosa on tasainen. Koillisvallista otetusta kairauksesta havaittiin hiilensekaista hiiltä. Keskiosasta otetusta kairauksesta ei havaittu hiiltä. Miilun päällä kasvaa tiheästi haapoja, koivuja ja mäntyjä. Metsäautotien oja on leikannut osan miilun luoteisvallista.

Kartta 15. Kähkipuro 2 kohdekartta. Kohde on merkitty punaisella pisteellä ja punaisella vinorasterilla. Suunnitellut sähkönsiirtoreitit on merkitty vihreällä ja violetilla viivoilla.

Kuva 20. Kähkipuro 2 hiilimiilun keskiosa. Kaakkoon.

Muut kulttuuriperintökohteet

11. Leppäkankaan uuni

Kunta:	Vimpeli
Muinaisjäännöstunnus:	1000001800
Muinaisjäännösstatus:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, kalkkiuunit
Ajoitus:	historiallinen
Aiemmat tutkimukset:	Karim Peltonen (Museovirasto, RHO) inventointi 1995 Teemu Tiainen (Heilu Oy) inventointi 2021
Koordinaatit:	N 7004606 E 348615 z 122 m mpy
Koordinaattiselite:	kalkkiuunin koordinaatit

Muinaisjäännösrekisterin kuvaus: Suurempi Leppäkankaalla olevista uuneista sijaitsee Poikkijoen talolta noin 400 metriä lounaaseen, suon ja metsän (inventoitaessa hakkuuaukeana) rajalla. Uunin lähistöllä ei ole tietä ja maastosta puuttuvat kiinnkohdat uunin tarkemman sijainnin kuvailemiseksi.

Kooltaan kohtalaisen suuri uuni vastaa rakenteeltaan muita vimpeliläisiä uuneja eli sen sisäseinät on ladottu kivistä ja ulkoseinät kasattu maasta. Poikkeuksellisesti uuni on rakennettu tasaiselle maalle ja sen seinämät on jouduttu kasaamaan maasta ja kivistä koko pesän korkeudelta (n. 2 m). Mahdollisten hirsitukien jäänteitä uunin ympärillä ei ole näkyvissä. Uunin rakennustarpeet on todennäköisesti tuotu muualta, sillä uunin välittömässä ympäristössä ei näy kaivantoja.

Uuni on huonokuntoinen. Uunin valleihin on kasvanut suuria puita, joiden juuret ovat rikkoneet sisäosien rakenteita. Uunin peräseinä ja eteläinen sivuseinä ovatkin sortuneet sisäpuolelta lähes kokonaan. Mahdolliset arinarakenteet ovat siten peittyneet seinistä valuneiden kivien ja hiekan sekä kasvijäänteiden alle.

Uunin edustalla on näkyvissä vain vähän jätekalkkia. Oppaana toimineen Taimi Koskelan mukaan uunia ei ole poltettukaan kuin kymmenkunta kertaa. Koskelan mukaan uuni on rakennettu vuonna 1947, ja rakennuttajina sekä polttajina ovat toimineet Koskelan veljet Onni ja Pauli Koskela. Kalkki uunille on saatu lähistöltä.

V. 2021 inventointi: kohde on ennallaan. Noin 30 m uunista etelälounaaseen havaittiin epämääräisen muotoinen (noin 18 x 7 m, syvyys alle 1 m) kaivanto, joka mahdollisesti on uuniin tarvittujen kivien louhimispaikka.

Inventointi 2025: Kohdetta ei tarkastettu nyt tehdyn inventoinnin yhteydessä. Kohde on tarkastettu Heilu Oy:n Jylkkä-Alajärvi voimajohtolinjan inventoinnissa vuonna 2021.

Kartta 16. Leppäkankaan kohdekartta. Kohde on merkitty ruskealla pisteellä ja ruskealla vinorasterilla. Suunniteltu sähkönsiirtoreitti on merkitty violetilla viivalla.

Lähteet

Tutkimusraportit: (https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_default.aspx)

- Peltonen, Karim 1996. ”Kun piru itse hyppäsi piistä” Vimpelin seudun talonpoikaisen kalkinpolton muistomerkkien inventointi- ja dokumentointikertomus. Museovirasto.
- Sepänmaa, Timo 2014. Alajärvi sähköaseman johtojärjestelyalue muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy.
- Sepänmaa, Timo ja Soisalo, Janne 2020. Vimpeli Sääksjärven rantaosayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi. Mikroliitti Oy.
- Tiainen, Teemu 2015. Alajärvi Möksy sähköaseman ympäristö muinaisjäännösinventointi. Mikroliitti Oy.
- Tiainen, Teemu ja Hiltunen, Jussi-Pekka 2021. Kalajoki Jylkkä-Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi. Heilu Oy.
- Tiainen, Teemu, Hiltunen Jussi-Pekka ja Ervasti, Jaakko 2022a. Kalajoki Jylkkä-Alajärvi Möksy voimajohtolinjojen arkeologinen täydennysinventointi. Heilu Oy.
- Tiainen, Teemu, Hiltunen, Jussi-Pekka ja Ervasti, Jaakko 2022b. SIEVI – KANNUS – TOHOLAMPI– VETELI – ALAJÄRVI. Suunniteltujen sähköasemapaikkojen arkeologinen inventointi. Heilu Oy.

Kartat:

Kansallisarkisto: (<https://astia.narc.fi/uusiastia/>)

- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto:
 - o 2313 11+12 Ia.* -/- Alajärvi
 - o 2313 12 Ia.* -/- Vimpeli
 - o 2314 10 Ia.* -/- Vimpeli
 - o 2331 01+2242 03 Ia.* -/- Alajärvi

Kansalliskirjaston julkaisuarkisto Doria: (<https://www.doria.fi/>)

- o Charta öfver Wasa höfdingedöme utgifven af friherre S. G. Hermelin författad af C. P. Hällström philos. mag. och ausc. vid auscultant i K. Bergs Coll (1798).

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto: (<https://jyx.jyu.fi/jyx/?lng=fi>)

- o Wetterstedt, Eric. Wetterstedtin maakuntakartasto 1775. Etelä-Pohjanmaa.

Vanhatkartat.fi -palvelu: (<https://vanhatkartat.fi/>)

- o map-38930867_500-20000-233103_pitajankartta_mv_1944_karttalehti_233103_hallapuro_v2

- map-38930774_500-20000-
233102_pitajankartta_mv_1944_karttalehti_233102_iirunjarvi_v2